

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2019 m. gegužės 15 d. Nr. 4D-2018/2-568
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau ir citatose vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Kazlų Rūdos savivaldybės (toliau ir citatose vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai atsisakant spręsti kelio, kuriuo privažiuojama prie Pareiškėjo motinai A (toliau ir citatose vadinama – Pareiškėjo motina) nuosavybės teise priklausančios namų valdos, esančios <...> (toliau vadinama ir – Kelias), remonto klausimą.

2. Pareiškėjas skunde, be kita ko, nurodo:

„[...] Mes Savivaldybės jau eilę metų prašome padėti sutvarkyti privažiavimą prie motinai priklausančios sodybos, esančios <...>. Kadangi nors kiek palijus [...] neįvažiuotų nei greitoji pagalba, nei gaisrinė, nei policija. Privažiavimas yra valstybinėje žemėje [...]. Mes neprašome asfalto, paprasčiausiai sutvarkyti tą atkarpą kelio ir užpilti žvyru ar skalda“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo: „[...] padėti spręsti šį klausimą, kad neįgalus žmogus galėtų gauti realią pagalbą.“

4. Pareiškėjas prie skundo, be kita ko, Seimo kontrolieriui pateikė:

4.1. Savivaldybės administracijos Jankų seniūnijos 2016 m. kovo 9 d. raštą Nr. S-23 „Dėl kelio priskyrimo“ (kopiją), kuriuo Pareiškėjas informuojamas, kad „[...] kelias nėra pripažintas viešuoju keliu. Kelias atsiradęs savaime, nėra techninės ir inventorizavimo dokumentacijos, be to, yra patenkinamos būklės, šiuo keliu naudojasi dvi šeimos. Vadovaudamiesi šia informacija pranešame, kad šis kelias negali būti pripažintas vietinės reikšmės keliu ir 2016 m. šio kelio remontui ir priežiūrai lėšų nenumatyta“;

4.2. Savivaldybės administracijos 2018 m. kovo 19 d. raštą Nr. SD-883(7.9) „Dėl informacijos pateikimo“ (kopiją), kuriuo Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informuojamas:

„Pareiškėjas yra kreipęsis į Savivaldybės administraciją dėl į jo privačią valdą vedančio privažiavimo kelio nuo vietinės reikšmės kelio sutvarkymo. Išsiaiškinta, kad Pareiškėjo minimas kelias nėra įtrauktas į Savivaldybės kelių sąrašą. 2018-03-07 Nacionalinės žemės tarnybos rašte Kazlų Rūdos savivaldybės administracijai pažymima, kad šis privažiavimo kelias – tai nesuformuotas kelias (kelio vieta) kaip atskiras nekilnojamo turto objektas [...]. Valstybinėje žemėje esantis bendro naudojimosi kelias nėra inventorizuotas ir nėra registruotas kaip statinys. Pareiškėjas buvo informuotas, kad Savivaldybės administracija kelius prižiūri teisės aktų nustatyta tvarka, o privažiavimus prie privačių valdų turi tvarkytis patys savininkai.“

5. Į Seimo kontrolierių skundo klausimu tarpininkaudamas kreipėsi ir Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama ir – Departamentas), kuris 2018 m. balandžio 4 d. raštu Nr. (1.13)-SD-618 [...], be kita ko, nurodė, jog „Susiklosčiusi situacija Departamentui kelia susirūpinimą, nes padėtis liko nepakitusi, pareiškėjas savarankiškų veiksmų imtis negali, o Savivaldybė atsisako spręsti ši klausimą. Alternatyvių sprendimų neieškoma, pagalbos priemonių taip pat. Pareiškėjas iki šiol pagalbos nesulaukia, nors jo motinos [sveikatos] būklė progresuoja.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, gavęs Pareiškėjo skundą, dėl informacijos ir ją patvirtinančių dokumentų gavimo kreipėsi į Nacionalinę žemės tarnybą prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama – NŽT) ir Savivaldybės administraciją.

7. Iš NŽT pateiktos informacijos, dokumentų (kopijos) nustatyta:

7.1. „[...] žemės sklypas (projekto Nr. ..., kadastro Nr. ...), esantis adresu <...> (toliau – Žemės sklypas), šiuo metu nuosavybės teise priklausantis Pareiškėjo motinai, buvo suprojektuotas Asmeninio ūkio teritorijos žemės reformos žemėtvarkos projekte, patvirtintame Marijampolės apskrities viršininko 2000 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. 783 ŽŠ „Dėl asmeninio ūkio teritorijos žemės reformos žemėtvarkos projekto tvirtinimo“ (toliau – 2000 m. Projektas). Pagal Projekto sprendinius, įvažiavimas į Žemės sklypą numatytas 4 m pločio keliu (toliau – Kelias), besitęsiančiu nuo 12 m pločio vietinės reikšmės kelio.“

„[...] Kelias suprojektuotas ir pažymėtas Šakių rajono Jankų seniūnijos Būdos kadastro vietovės, išskyrus asmeniniam ūkiui naudojamą teritoriją, žemės reformos žemėtvarkos projekte, patvirtintame Marijampolės apskrities viršininko 1999 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 435 ŽŠ „Dėl žemės reformos žemėtvarkos projekto tvirtinimo“ (toliau – 1999 m. Projektas). [...] 1999 m. Projekte dalies Kelio plotis nėra aiškiai nurodytas, t. y. nuo 12 m pločio vietinės reikšmės kelio iki žemės sklypo (projekto Nr. ... [...]) yra nurodytas 4 m pločio Kelias, kurio plotis ištaisytas į 6 m plotį. Likusi Kelio dalis nuo žemės sklypo (projekto Nr. ... [...]) iki Žemės sklypo nurodyta 4 m pločio“;

7.2. „2006-05-26 Žemės sklypo ribų paženklinimo abrise ir 2006-05-24 Žemės sklypo plane Kelio plotis nuo 12 m pločio vietinės reikšmės kelio iki žemės sklypo (projekto Nr. ... [...]) yra nurodytas 6 m pločio, likusi Kelio dalis nuo žemės sklypo (projekto Nr. ... [...]) iki Žemės sklypo nurodyta 4 m pločio“;

7.3. „1999 m. Projekte Kelias nuo 12 m pločio vietinės reikšmės kelio iki Žemės sklypo buvo pažymėtas tarp žemės sklypų, kurių projekto Nr. ... [...] ir Nr. ... [...].“ 1999 m. Projekte „[...] Kelias pažymėtas kaip neįskaitytas į šių žemės sklypų plotą“;

7.4. „[...] Kelias šiuo metu yra atskiru žemės sklypu nesuformuotoje valstybinėje žemėje.“

8. Iš Savivaldybės administracijos pateiktos informacijos nustatyta:

8.1. „[...] suprojektuotas privažiavimo kelias – tai nesuformuotas kelias (kelio vieta) kaip atskiras nekilnojamojo turto objektas, t. y. natūraliai išvažinėta žemės sklypo dalis be žemės sankasos, važiuojamosios dalies, kelkraščių ir kitų kelio sudedamųjų dalių. Valstybinėje žemėje esantis 4 m pločio bendro naudojimo kelias nėra inventorizuotas ir nėra registruotas kaip statinys, o Savivaldybės administracija yra atsakinga už kelius, kurie yra įtraukti į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą, jų priežiūrą ir remonto atlikimą. Todėl manome, kad Savivaldybės administracijos teiginys, kad privažiavimus prie privačių valdų turi tvarkyti patys savininkai, yra teisėtas ir pagrįstas galiojančiais įstatymais“;

8.2. „Pareiškėjo skunde nurodomu privažiavimo keliu taip pat naudojasi dar viena ūkininko šeima, kurių sodyba yra šalia Pareiškėjo sklypo. Daugiau asmenų (šeimų) šio kelio tiesiogiai nenaudoja. [...]“;

8.3. „Skunde nurodytas privažiavimo kelias yra patenkinamos būklės ir yra visiškai pravažiuojamas sausuoju metu laiku. Prasidėjus lietingam laikotarpiui šio kelio pravažiavimas pablogėja, bet ne iki kritinių rodiklių. Manome, kad net ir tokio laikotarpio metu visos spec. tarnybos galėtų pasiekti Pareiškėjo sodybą“;

8.4. „Savivaldybės administracija skunde nurodytų privažiavimo kelių priežiūrai ir remontui lėšų 2018 m. neskyrė, nes šis kelias nesuformuotas kaip atskiras nekilnojamojo turto objektas, nėra inventorizuotas, registruotas kaip statinys, taip pat nėra įtrauktas į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių sąrašą“;

8.5. „Skunde nurodomą privažiavimo prie sodybos kelio vietą Savivaldybės administracija nenumato suprojektuoti kaip kelią, nes tai yra NŽT funkcija, kai Pareiškėjas (sodybos savininkas) asmeniškai kreipiasi į NŽT ir inicijuoja kelio projektavimo darbus“;

8.6. „Pareiškėjo skunde nurodomu privažiavimo keliu taip pat naudojasi dar viena ūkininko šeima, kurių sodyba yra šalia pareiškėjo sklypo. Daugiau asmenų (šeimų) šio kelio tiesiogiai nenaudoja. Manome, kad turime pranešti svarbią informaciją, kurią pareiškėjas nenurodė savo skunde, kad tarp šių dviejų šio kelio naudotojų yra asmeniškai nesutarimai, kurie, mūsų manymu, turi reikšmingą pagrindą, kodėl šis privažiavimas prie sodybų negali būti sutvarkytas ir prižiūrėtas abiejų sodybų savininkų.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos įstatymai

9.1. Vietos savivaldos įstatymo:

9.1.1. *4 straipsnis* – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...] 10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; [...] 13) žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių“;

9.1.2. *6 straipsnis* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: 1) savivaldybės biudžeto sudarymas ir tvirtinimas; [...] 32) savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas“;

9.1.3. *16 straipsnis* – „2. Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija: [...] 15) savivaldybės biudžeto [...] tvirtinimas Biudžeto sandaros įstatymo ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nustatyta tvarka, prireikus savivaldybės biudžeto tikslinimas“;

9.1.4. *29 straipsnis* – „8. Savivaldybės administracijos direktorius: 1) tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais; [...] 3) organizuoja savivaldybės administracijos darbą, [...] atsako už vidaus administravimą savivaldybės administracijoje; [...]“;

9.1.5. *31 straipsnis* – „11. Seniūnas tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas savivaldybės administracijos direktoriui, seniūnas – biudžetinės įstaigos vadovas – taip pat atskaitingas savivaldybės tarybai“;

9.1.6. *32 straipsnis* – „3. Seniūnas: [...] 12) teikia savivaldybės administracijos direktoriui pasiūlymus dėl [...] savivaldybei priklausančių kelių, gyvenviečių gatvių, šaligatvių ir aikščių tvarkymo [...]“.

9.2. Kelių įstatymo:

9.2.1. *2 straipsnis* – „5. Kelias – inžinerinis statinys, skirtas transporto priemonių ir pėsčiųjų eismui. Kelio elementai yra šie: žemės sankasa, važiuojamoji dalis, kelkraščiai, skiriamoji

juosta, kelio grioviai ir kitos vandens nuleidimo sistemos, sankryžos, autobusų sustojimo aikštelės, poilsio aikštelės, pėsčiųjų ir dviračių takai, kelio statiniai, techninės eismo reguliavimo priemonės, želdiniai, esantys kelio juostoje, kelio oro sąlygų stebėjimo ir transporto eismo apskaitos, apšvietimo ir kiti įrenginiai su šių elementų užimama žeme. [...]. 16. Kelio valdytojas – fizinis ar juridinis asmuo, kita organizacija, jų padaliniai, kurie valdo kelią ir disponuoja juo teisėtu pagrindu“;

9.2.2. 3 *straipsnis* – „1. Keliai, atsižvelgiant į transporto priemonių eismo pralaidumą, socialinę ir ekonominę jų reikšmę, skirstomi į valstybinės reikšmės ir vietinės reikšmės kelius. [...]. 3. Vietinės reikšmės keliai skirstomi į: 1) viešuosius kelius. Tai keliai, jungiantys rajoninius kelius, gyvenamąsias vietas, sąvartynus, rekreacijos objektus, lankomus gamtos, kultūros paminklus, taip pat gatvės gyvenamosiose vietovėse ir kiti keliai, nepriskirti valstybinės reikšmės keliams; 2) vidaus kelius. Tai fizinių ar juridinių asmenų, kitų organizacijų, jų padalinių (toliau – fiziniai ar juridiniai asmenys) reikmėms naudojami keliai (miškų, nacionalinių parkų, valstybės saugomų teritorijų, pasienio, karjerų, privažiavimo prie hidrotechninių įrenginių, ribotų teritorijų – kiemų keliai ir visi kiti keliai, nepriskirti viešiesiems keliams)“;

9.2.3. 4 *straipsnis* – „3. Vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims“;

9.2.4. 5 *straipsnis* – „4. Vietinės reikšmės kelių projektavimo, tiesimo, statybos, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros užsakovo funkcijas vykdo jų savininkai ir (ar) valdytojai“;

9.2.5. 6 *straipsnis* – „4. Vietinės reikšmės kelių sąrašus tvirtina savivaldybių tarybos.“

9.3. Viešojo administravimo įstatymo:

9.3.1. 3 *straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

9.3.2. 8 *straipsnis* – „1. Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės (licencijos ar leidimo galiojimo panaikinimas, laikinas uždraudimas verstis tam tikra veikla ar teikti paslaugas, bauda ir kt.) turi būti motyvuotos. 2. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka.“

9.4. Seimo kontrolierių įstatymo:

9.4.1. 12 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. 2. Seimo kontrolieriai netiria Respublikos Prezidento, Seimo narių, Ministro Pirmininko, Vyriausybės (kaip kolegialios institucijos), valstybės kontrolieriaus ir Konstitucinio Teismo bei kitų teismų teisėjų veiklos, savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos“;

9.4.2. 17 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje. [...]. 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas. [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nagrinėdamas administracinę bylą dėl įpareigojimo atsakovui Panevėžio miesto savivaldybės administracijai parengti gatvių, tinkamų sunkiojo transporto eismui, įrengimo (tiesimo) techninius projektus ir šias gatves nutiesti,

išanalizavęs Kelių įstatymo, Vietos savivaldos įstatymo nuostatas, 2014-05-15 (administracinė byla Nr. A858-266/2014) sprendime konstatavo:

„[...] pareiškėjo įvardinti teisės aktai numato *būtent atsakovo funkciją suprojektuoti ir nutiesti jo nurodomas gatves*, be to, byloje atsakovas nekvestionuoja šios jo funkcijos, t. y. kad pareiškėjo įvardintų gatvių projektavimas ir tiesimas yra priskirtinas būtent jo kompetencijai.

Kita vertus, pažymėtina, jog atsakovas nurodo aplinkybes *dėl negalimumo šiuo metu suprojektuoti ir nutiesti pareiškėjo įvardintas gatves, t. y. kad nesant pakankamai finansinių išteklių šiuo metu prioritetas yra skiriamas jau esančių pagrindinių gatvių remontui ir rekonstravimui, o ne naujų gatvių tiesimui*.

[...] Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo [...] 10 straipsnio 8 dalies 4 punktą numato, jog užtikrindamas eismo saugumą savivaldybės administracijos direktorius rūpinasi vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, transporto infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, gatvių tiesimu, taisymu ir rekonstravimu [...]. Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 5 punktą iš esmės patvirtina ši reguliavimą, numatydamas, kad savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės tarybos nustatyta tvarka administruoja savivaldybės biudžeto asignavimus ir kitus piniginius išteklius, organizuoja savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsako už savivaldybės ūkinę ir finansinę veiklą, administruoja savivaldybės turtą, tuo tarpu pagal 7 punktą, jis koordinuoja ir kontroliuoja viešąsias paslaugas teikiančių subjektų darbą, atlieka kitas pagal įstatymus ir savivaldybės tarybos sprendimus jam priskirtas savivaldybės juridinių asmenų valdymo funkcijas.

[...] nagrinėjamu atveju [...] teisės aktais, įtvirtinančiais atsakovo funkciją tiesiti gatves, bet juose nėra numatyta jokių konkrečių terminų dėl gatvių tiesimo, jie nenumato jokio laiko momento, iki kada nurodyti veiksmai turi būti atliekami, kuriam praėjus būtų galima teigti, kad atsakovas pažeidė jam priskirtas funkcijas. Pareiškėjas taip pat nenurodė ir nepagrindė to, kad teisės aktuose yra numatyti terminai rekomenduojamų pagalbinių gatvių tiesimui. Teisėjų kolegijos vertinimu, teisės aktai nesukuria pareiškėjui subjektinės teisės reikalauti konkrečiu metu nutiesti konkretų kelią, iš esmės sukuria tik tam tikrą atskaitomybę, kad klausimai dėl kelių tiesimo būtų svarstomi ir įvertinami“.

Tyrimui reikšminga Seimo kontrolierių darbo praktika

11. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Seimo kontrolieriui tiriant skundą dėl Elektrėnų savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant kelio įrašymo į Elektrėnų savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą, yra informavusi, kad:

„Pagal Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalį vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms. Tačiau į kelių sąrašus (tiek valstybinių, tiek vietinių) turi būti įrašomi tik realiai egzistuojantys keliai (statiniai), o ne žemės plotai ar sklypai. Suprojektuoti (pažymėti) žemės reformos žemėtvarkos projektuose keliai dažniausiai yra tik perspektyviniai, realiai neegzistuojantys, todėl į vietinės reikšmės kelių sąrašus neturi būti įrašyti. Kelias vietinės reikšmės kelių sąrašė turėtų būti įrašomas tik jį nutiesus.“

Tyrimo išvados

12. Apibendrinus skundo tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus (kopijos), teisinį reglamentavimą (pažymos 9 punktą), teismų praktiką (pažymos 10 punktą), Seimo kontrolierių darbo praktiką (pažymos 11 punktą), susijusius su Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmis (neveikimu), sprendžiant Kelio remonto (priežiūros) klausimą, konstatuotina:

12.1. Žemės sklypas suprojektuotas 2000 m. Projekte, pagal kurio sprendinius įvažiavimas į Žemės sklypą buvo numatyta Keliu, kuris suprojektuotas ir pažymėtas 1999 m. Projekte. 1999 m. Projekte Kelias nuo 12 m pločio vietinės reikšmės kelio iki Žemės sklypo buvo pažymėtas tarp žemės sklypų (projekto Nr. ... ir Nr. ...). Keliu užimtos žemės plotas į žemės sklypų (projekto Nr. ... ir Nr. ...) plotus neįskaičiuotas (pažymos 7.1, 7.2 punktai), t. y. Kelias yra valstybinės žemės sklype;

12.2. Kelias, kuriuo privažiuojama prie Žemės sklypo, kaip pažymėjo Savivaldybės administracija, nėra suformuotas kaip atskiras nekilnojamojo turto objektas, jis nėra inventorizuotas ir nėra registruotas kaip statinys, t. y. Kelias yra natūraliai išvažinėta valstybinės žemės sklypo dalis be žemės sankasos, važiuojamosios dalies, kelkraščių ir kitų kelio sudedamųjų dalių (pažymos 8.1 punktas);

12.3. Kelias, kaip nurodė Savivaldybės administracija, yra „patenkinamos būklės ir yra visiškai pravažiuojamas sausuoju metu laiku; lietingam laikotarpiui šio Kelio pravažiavimas pablogėja, bet ne iki kritinių rodiklių“ (pažymos 8.3 punktas);

12.4. Savivaldybės administracija 2018 metais neskyrė lėšų Kelio remontui (pažymos 8.4 punktas).

13. Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, darytinos šios išvados:

13.1. viena iš savarankiškųjų (Konstitucijos ir įstatymų nustatytų (priskirtų) savivaldybių funkcijų, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 32 punktu, yra savivaldybės *vietinės reikšmės kelių priežiūra, taisymas, tiesimas* (pažymos 9.1.2 papunktis). Kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje konstatuota, kad vietinės reikšmės viešieji keliai nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims (pažymos 9.2.2 papunktis), o pagal minėto įstatymo 6 straipsnio 4 dalį, *vietinės reikšmės kelių sąrašus tvirtina savivaldybių tarybos* (pažymos 9.2.3 papunktis).

Taigi, vadovaujantis pirmiau minėtomis teisės aktų nuostatomis, Savivaldybės tarybai *Kelių*, kuriuo privažiuojama iki Žemės sklypo, *įtraukus į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą, Savivaldybės administracija turėtų užtikrinti Kelio priežiūrą, remontą ir kt.* Pažymėtina, kad Kelio įrašymo į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą, Kelių remonto, priežiūros klausimai tiesiogiai sietini su Savivaldybės biudžeto lėšomis, kurio tvirtinimas, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 15 punktu, yra išimtinė Savivaldybės tarybos kompetencija (pažymos 9.1.3 papunktis).

Pažymėtina ir tai, kad Seimo kontrolieriai, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 2 dalies nuostatomis (pažymos 9.4.1 papunktis), netiria savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos;

13.2. į vietinės reikšmės kelių sąrašus, kaip pažymėjo Susisiekimo ministerija, turi būti įrašomi tik realiai egzistuojantys, *nutiesti keliai (statiniai)* (pažymos 11 punktas).

Kelias, kuriuo privažiuojama iki Žemės sklypo, kaip pažymėjo Savivaldybės administracija, nėra suformuotas kaip atskiras nekilnojamojo turto objektas, jis nėra inventorizuotas ir nėra registruotas kaip statinys, t. y. Kelias yra natūraliai išvažinėta valstybinės žemės sklypo dalis be žemės sankasos, važiuojamosios dalies, kelkraščių ir kitų kelio sudedamųjų dalių (pažymos 12.1, 12.2 punktai);

13.3. teisės aktuose, kaip savo sprendime yra pažymėjęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, nenumatyta jokių konkrečių terminų dėl kelių tiesimo, nenumatyta jokie laiko momento, iki kada nurodyti veiksmai turi būti atliekami, kuriam praėjus būtų galima teigti, kad Savivaldybė nevykdo jai priskirtų funkcijų. Teismas taip pat pažymėjo, kad teisės aktai nesukuria pareiškėjams subjektinės teisės reikalauti konkrečiu metu nutiesti konkretų kelią, iš esmės sukuria tik tam tikrą atskaitomybę, kad klausimai dėl kelių tiesimo būtų svarstomi ir įvertinami (pažymos 10 punktas).

14. Atsižvelgiant į tai, kad:

14.1. Savivaldybės administracijai pareiga remontuoti (prižiūrėti) Kelią atsirastų tik Kelią įrašius į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą;

14.2. sprendimus dėl kelių įrašymo į Savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą gali priimti tik Savivaldybės taryba (pažymos 9.2.3 papunktis);

14.3. Seimo kontrolieriai, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 2 dalies nuostatomis, netiria savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos (pažymos 9.4.1 papunktis);

14.4. vadovaujantis Kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalies nuostatomis (pažymos 9.2.2 papunktis), vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims,

vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punkto ir 17 straipsnio 4 dalimi, reglamentuojančia, kad Seimo kontrolierius nutraukia skundo tyrimą, jeigu skundo tyrimo metu padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje (pažymos 9.4.2 papunktis), skundą dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai nesprenžiant Kelio remonto (priežiūros) klausimo tyrimas nutrauktinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

15. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundo dėl Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesprenžiant Kelio remonto (priežiūros) klausimo, tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

16. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1, 8 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos direktoriui rekomenduoja:

16.1. informuoti, ar Kazlų Rūdos savivaldybė yra pasitvirtinusi tvarką ir (arba) nusistačiusi kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų sprendžiama, kurie keliai yra įrašomi į Kazlų Rūdos savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą, o kurie ne; jeigu taip, informuoti, kada bei koku sprendimu;

16.2. jeigu Kazlų Rūdos savivaldybė nėra pasitvirtinusi tvarkos ir (arba) nėra nusistačiusi kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų sprendžiama, kurie keliai yra įrašomi į Kazlų Rūdos savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą, apsvarstyti galimybę parengti ir patvirtinti tokią tvarką (nustatant konkrečius kriterijus).

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Informuojant apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus, Seimo kontrolieriui pateikti **informaciją pagrindžiančius dokumentus.**

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė